

Reconversiemogelijkheden voor familiale landbouwbedrijven

Ir. L. BOCKSTAELE,

Direkteur van het Provinciaal Centrum voor
Nijverheidsteelten - Rumbekke

De beperkte oppervlakte van de meeste hoeven gekoppeld aan een relatief hoge arbeidsbezetting nopen de Vlaamse landbouwers hun bedrijf te oriënteren naar kapitaal- en arbeidsintensieve exploitaties. Zuivere akkerbouwbedrijven komen eerder zelden voor.

Tot nog toe werd de intensivering van de landbouw vooral gezocht in de richting van de veeteelt. Deze vorm van veredelingslandbouw heeft in onze gewesten een grote ontwikkeling bereikt. Dank zij een ver doorgedreven arbeidsrationalisatie is men er echter in geslaagd dierlijke speculaties op een semi-industriële schaal uit te baten. Dit is bijvoorbeeld het geval met de varkensmesterij en de kippenhouderij waarvan de produktie zeer snel is gestegen. Het produktievolume van de veeproducten ligt thans dicht bij het verzadigingspunt. In sommige sectoren overtreft de voortbrengst zelfs de behoeften waardoor het afzetprobleem scherp gesteld wordt. De belangstelling van niet-landbouwers voor deze vorm van veredelingslandbouw zal er niet toe bijdragen om deze toestand te saneren. Tevens verminderen hierdoor de mogelijkheden van de familiale uitbatingen om zich in deze sectoren te specialiseren.

Brengt tuinbouw de oplossing ?

Het stijgend welvaartspeil van de bevolking ingevolge verhoging van de koopkracht heeft een grondige wijziging in de levens- en voedingsgewoonten veroorzaakt. De agrarische sektor moet uit deze toestand voordeel weten te halen. De verbruiker besteedt een toenemend procent van zijn voedingsbudget aan edeler produkten: fruit en groenten. De landbouwer moet met deze gewijzigde vraag rekening houden en zijn bedrijf in die richting omschakelen.

Het inplanten van fruit, kleinfruit en groenten stelt de landbouwexploitant in de gele-

genheid op een kleinere oppervlakte een hoger inkomen te verwerven.

Fruitteelt is uiteraard een interessante specialisatie. De oprichting van een fruitbedrijf vergt evenwel een grote investering. Een groot, kapitaalkrachtig landbouwbedrijf kan in de regel gemakkelijker naar fruitteelt omgeschakeld worden dan een kleinere familiale hoeve. De uitbating is slechts na een vrij lange tijd renderend en het bedrijf kan moeilijker worden aangepast aan wijzigende omstandigheden. Een oordeelkundig beleid vereist daarenboven een hoge vakbekwaamheid. De verwezenlijking van de Europese Economische Gemeenschap zal onze producenten daarenboven in rechtstreekse concurrentie plaatsen met de fruitkwekers gevestigd in de partnerlanden waar de fruitexploitatie de jongste jaren aanzienlijk werd uitgebreid. Mede om die reden zijn wij de mening toegedaan dat de reconversie van het landbouwbedrijf naar de fruitteelt slechts mag overwogen worden door uitbaters die over de mogelijkheid beschikken van meetaf een structureel sterk bedrijf te vormen dat rationeel kan worden uitgbaat.

De teelt van bessen en ander kleinfruit kan daarentegen gemakkelijker op onze kleinere hoeven worden ingeschakeld. Het is een zeer arbeidsintensieve exploitatie die vroeg produktief is en waarvan de verzorging gemakkelijk kan worden aangeleerd.

De uitbreiding van deze teelten op bescheiden schaal verdient aanbeveling.

Groenteteelt biedt grote mogelijkheden

Op vele kleine en middelgrote familiale bedrijven zijn de omstandigheden bijzonder gunstig voor de groenteteelt in open lucht. De kultuur van vollegrondsgroenten vergt geen extra investeringen. Het komt er in de eerste plaats op aan over passende gronden en een

voldoende aantal werkkrachten te beschikken. Vooral dit laatste is van primordiaal belang. De arbeidskosten vormen steeds het voornaamste element van de produktiekosten. De omschakeling van akkerbouw naar vollegrondsgroenteteelt verloopt vlug. De uitbater beschikt over een ruime gewassenkeus wat er toe bijdraagt de risico's te spreiden en het teeltplan nauwkeurig aan te passen aan de beschikbare werkkrachten. Sommige groenten kunnen in de vruchtopvolging of in het teeltpatroon uitstekend met de akkerbouwgewassen gekombineerd worden hetgeen niet alleen economisch maar ook landbouwtechnisch een belangrijk voordeel uitmaakt. De produktie kan gemakkelijk aan wijzigingen in de afzetmogelijkheden of in de gezinssamenstelling worden aangepast.

Teelttechnisch staan de vollegrondsgroenten dicht bij de gewone akkerbouwgewassen hetgeen de omschakeling van het bedrijf in grote mate vergemakkelijkt. Technisch bekwame en ondernemende bedrijfsleiders met een flink economisch doorzicht hebben reeds merkwaaardige verwezenlijkingen tot stand gebracht en de diverse mogelijkheden aangetoond die in deze vorm van veredelingslandbouw schuilen.

Wegens haar arbeidsintensief karakter en de beperkte mogelijkheid tot mechaniseren kan de kultuur enkel op de familiale bedrijven beoefend worden.

Het inschakelen van vollegrondsgroenten in het teeltplan biedt niet enkel een onmiddellijke oplossing voor vele gezinsbedrijven, maar kan er ook toe bijdragen om de opvolgingsdruk in de landbouw te verminderen. Verfijnde gewassen vergen uiteraard meer zorg en een hogere beroepsbekwaamheid vanwege de landbouwer en zijn helpers. De medewerkende kinderen zullen automatisch meer belangstelling betonen voor de diverse middelen die toelaten hun technische vaardigheid te verruimen. Op deze wijze worden zij tevens beter voorbereid om zelf een volwaardig bedrijfsleider te worden.

De overgang van groenteteelt in open lucht naar de glaskultuur is niet zo groot. De vollegrondsgroenten vormen een eerste stap in deze richting. Glastuinbouw vergt slechts een zeer beperkte oppervlakte zodat een uitbreiding ervan de vraag naar hoeven kan verminderen en de daarmee verband houdende hoge overnameprijzen kan doen dalen. Deze indirecte voordelen van de groenteteelt mogen niet uit het oog verloren worden.

Ook bij de oogst van plukerwten zal binnenkort het handwerk door de machine worden vervangen.

De vollegrondsgroenteteelt op het gezinsbedrijf betekent een beter valoriseren van lonen, een hoger bedrijfsinkomen en een grotere welstand van het landbouwgezin. Een verdere uitbouw, zowel in omvang als in verscheidenheid, van deze specialisatie biedt nog grote kansen voor vele landbouwers.

Aspekten van de afzet

Uitbreiding van het groentearaal stelt onbetwistbaar het probleem van de afzet. Een onbeperkte uitbreiding kan zeker niet ongestraft geschieden. Deze bemerking geldt echter niet alleen voor groenten.

De afzet kende tot op heden een vlot verloop. Sommige gewassen worden vaak aan zeer interessante prijzen verkocht. Wanneer het prijsverloop over een langere periode wordt beschouwd worden de toevallige prijsdalingen ruimschoots vergoed. De weerslag van toevallige afzetmoeilijkheden in de groentensektor zijn tenandere minder nadelig. De verliezen zijn geringer en de produktie kan dikwijls nog gedeeltelijk als veevoeder worden aangewend.

De afzet van de groenten wordt in ruime mate bepaald door de hoedanigheid. De wijze waarop de groentekweker er in slaagt kwaliteitsprodukten voort te brengen kan bepa-

Om die reden doen de producenten er goed aan de afzet in georganiseerd verband te regelen. De veilingen waarvan de doelmatigheid in binnen- en buitenland werd bewezen, is het meest aangewezen afzetapparaat voor tuinbouwprodukten.

Slotbeschouwing

De ontmoediging die thans in de landbouw heerst is in grote mate een gevolg van de afzetmoeilijkheden van de veeprodukten. Het ziet er echter niet naar uit dat binnenkort een gevoelige en blijvende verbetering in de vee-sektor mag worden verwacht. Alleen dege-

Wetenschappelijk onderzoek ten dienste van de landbouwer die zijn bedrijf naar de vollegrondsgroenteteelt wenst over te schakelen.

lend zijn voor de rendabiliteit van zijn bedrijf. De verbruiker stelt aan de verfijnde produkten hoge kwaliteitseisen.

Aansluitend met de hoedanigheid is ook de presentatie van grote betekenis. Groenten vergen een aantrekkelijke voorstelling om de kooplust bij het publiek op te wekken. De verzorging van de presentatie vergt in hoofdorde handarbeid zodat langs die weg eveneens een betere valorisatie van de beschikbare werkkrachten kan worden bekomen.

Een voornaam element bij de afzet is de omvang van de produktie. Een groot produktievolume lokt de handel aan en verschaft de mogelijkheid kontrakten af te sluiten met belangrijke afnemers. De ervaring leert dat de beste prijzen steeds bereikt worden op die plaatsen waar de grootste omvang en verscheidenheid aanwezig is.

lijk uitgeruste en hoog gespecialiseerde uitbatingen zullen in de toekomst met sukses kunnen produceren. Het is dan ook nodig de intensivering van onze familiale bedrijven gedeeltelijk in een andere richting te leiden. Tuinbouw en meer bepaald groenteteelt in open lucht, aangevuld bij de technisch en economisch best onderlegde voortbrengers met glaskultuur, bieden interessante perspectieven.

West-Vlaanderen bezit passende gronden en veel geschikte bedrijven voor deze specialisatie. De aanwezigheid van een degelijk land- en tuinbouwonderwijs, een krachtig onderzoek- en voorlichtingsapparaat en een geschikt afzetmechanisme zijn voornaam elementen ter ondersteuning van de landbouwers die hun bedrijf in de richting van de groenteteelt wensen uit te bouwen.